

Sekundární analýza k tématu zavedení eura v České republice

Ministerstvo financí České republiky

31. října 2007

Obsah

Obsah	2
Hlavní zjištění	3
Detailní analýza	4
1. Postoje k zavedení eura	4
1.1. Vývoj podpory eura v čase.....	4
1.2. Hlavní rozdíly v postojích k zavedení eura.....	5
1.3. Vnímání eura v ČR a v EU.....	6
2. Zájem o přípravy na zavedení eura	8
3. Důvěra vůči euru	10
4. Očekávání spojená se zavedením eura	11
4.1. Očekávání veřejnosti.....	11
4.2. Očekávání exportérů.....	13

Hlavní zjištění

V současné chvíli není v České republice přijetí eura předmětem veřejné diskuse. Veřejnosti chybí mnohé, a to i základní informace o způsobu zavádění a dopadech přechodu na evropskou měnu¹.

Podobně jako v ostatních nových členských zemích EU je pro Čechy nejdůvěryhodnějším zdrojem informací o euru centrální národní banka, v případě České republiky tedy ČNB.

Štěpící linie mezi zastánci a odpůrci přijetí eura se utváří spíše v rovině symbolické či ideové než v rovině praktických důsledků jeho přijetí. I u zastánců eura přetrvávají v určitých směrech obavy z jeho přijetí, týkají se zejména dopadů na cenovou hladinu².

Nezbytnou komunikační kampaň je potřeba postavit na hlubší znalosti struktury postojů a informačních potřeb všech skupin obyvatelstva.

Komunikační kampaň by neměla opakovat některé z postupů informační kampaně, jež předcházela referendu o vstupu ČR do EU - ukazuje se, že česká populace je výrazně citlivá na přítomnost „přesvědčovacího“ tónu informačních kampaní. Má přitom předpoklady k tomu, utvořit si vlastní názor na základě dostatku kvalitních a dostupných informací.³

¹ Zdroj: STEGA, Česká společnost a euro, červen 2006. Z materiálů STEGA jsou také převzaty interpretace a některé komentáře použité v této analýze.

² Zdroj: STEGA, Komunikace o evropských záležitostech, podzim 2005.

³ Zdroj: STEGA, Česká společnost a euro, červen 2006.

Detailní analýza

1. Postoje k zavedení eura

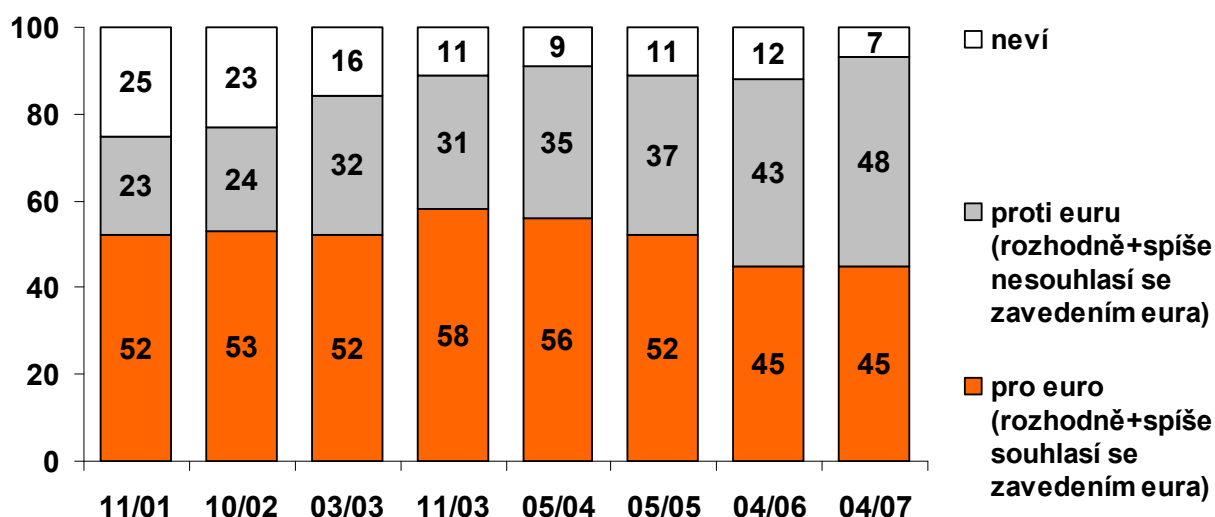
1.1. Vývoj podpory eura v čase

Veřejnost je z hlediska podpory zavedení eura rozdělena na dvě přibližně stejně velké skupiny. Zatímco do roku 2005 zřetelně převažovali příznivci eura, tak od letošního roku mírně převažují odpůrci eura.

Tendenci poklesu podpory eura potvrzují i výsledky výzkumného šetření CVVM z dubna 2007, kdy s přijetím eura za měnu České republiky souhlasilo 45 % českých občanů (16 % určitě souhlasí, 29 % spíše nesouhlasí) o málo více dotázaných (48 %) ale uvedlo, že by s tímto krokem nesouhlasilo (26 % spíše nesouhlasí, 22 % rozhodně nesouhlasí).

Poprvé od roku 2001, kdy byli lidé ve výzkumech CVVM na souhlas či nesouhlas s přijetím eura dotázáni, převážil podíl osob nesouhlasících s přijetím eura nad podílem souhlasících. Podle poznatků CVVM do roku 2005 poměrně výrazně převažovala podpora zavedení eura jako české měny. V roce 2006 se zastoupení souhlasných a nesouhlasných názorů vyrovnalo a v tuto chvíli mírně převažují ti, kteří zavedení eura jako měny v ČR nepodporují. Podíl odpůrců přijetí eura dlouhodobě roste, zatímco podíl zastánců naopak už čtvrtým rokem spíše klesá.

Graf č. 1: Postoje k zavedení eura - časové srovnání⁴

⁴ Zdroj: CVVM, Naše společnost, duben 2007.

1.2. Hlavní rozdíly v postojích k zavedení eura

Pro zavedení eura jsou podle poznatků STEM⁵ výrazně častěji stoupenci ODS, což je do určité míry nekonzistentní s politickými stanovisky části vedení této strany. Na druhém politickém pólu stojí i v této otázce sympatizanti KSČM.

Rozdíly v názorech na zavedení eura jsou ale také v závislosti na věku a podle očekávání euro podporuje především vzdělanější část populace.

Tabulka č. 1: Hlavní rozdíly v postojích k zavedení eura

pro přijetí eura především:	silně proti jsou zejména
<ul style="list-style-type: none"> ▪ stoupenci ODS (63 %) ▪ lidé ve věku do 45 let (55 %), ▪ osoby s maturitou nebo vysokoškolským vzděláním (54 %). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sympatizanti KSČM (18 % pro přijetí eura), ▪ lidé z nejstarší věkové kategorie nad 60 let (34 % pro přijetí eura).

Jiný výzkum⁶ ukázal, že názor na přijetí eura úzce souvisí také s celkovým míněním o členství České republiky v Evropské unii. Platí, že čím pozitivněji je členství České republiky hodnoceno, tím spíše lidé inklinují také k podpoře zavedení jednotné měny. Lidé, kteří jsou:

- spokojeni s členstvím v EU (je jich zhruba 60 %) jsou:
 - mnohem **častěji pro** přijetí eura (38 %),
 - než proti přijetí eura (24 %);
- nespokojeni se členstvím v EU jsou naopak:
 - mnohem **častěji proti** přijetí eura (33 %),
 - než pro přijetí eura (7 %).

Podle výsledků studie Evropské komise má téměř polovina občanů v současné době pocit, že nejen oni, ale ani Česká republika jako celek, nemají ve skutečnosti příliš na výběr, zda euro přijmou či nikoliv. Ve srovnání s postojem občanů ostatních nových členských států jsou Češi o tomto vůbec nejpřesvědčenější⁷.

Občané ČR také očekávají přijetí eura nejpozději ze všech obyvatel nových členských států, za čímž lze teoreticky vidět jak přání téměř poloviny obyvatel přijmout euro co nejpozději (naopak k co nejrychlejšímu přijetí se kloní pouze 14 %), tak také nedůvěru v připravenost a schopnost ČR (respektive jejích zástupců) se na přijetí připravit.⁸

Důvody výše uvedeného názorového vývoje můžeme hledat na jedné straně v nespokojenosti určité části české populace s domácí politickou situací a na straně druhé pak v probíhajícím procesu restrukturalizace vnitřního fungování EU, doprovázené poměrně hlasitými debatami o krizi EU a změnami perspektivy hodnocení našeho členství v Evropské unii včetně otázky naší spoluodpovědnosti za budoucí vývoj EU.

⁵ Zdroj: STEM, Trendy listopad, 2006. Z materiálů STEM jsou také převzaty interpretace a některé komentáře použité v této sekundární analýze.

⁶ Zdroj: STEGA, Komunikace o evropských záležitostech, podzim 2005.

⁷ Zdroj: Evropská komise, Introduction of the Euro in the New Member States, listopad 2005. Z materiálů Evropské komise jsou také převzaty interpretace a některé komentáře použité v této sekundární analýze.

⁸ Zdroj: STEGA, Komunikace o evropských záležitostech, podzim 2005.

1.3. Vnímání eura v ČR a v EU

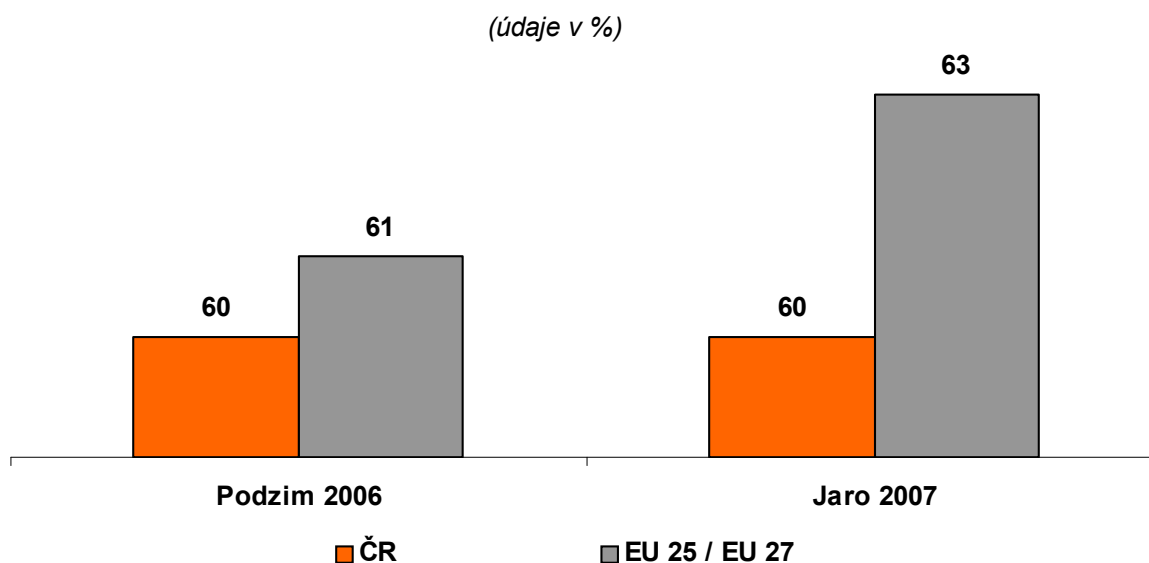
Názor na přijetí společné evropské měny úzce souvisí s celkovým názorem na naše členství v Unii. Rozdělíme-li populaci podle těchto dvou kritérií (názoru na přijetí eura a celkové spokojenosti s naším členstvím v EU), je zhruba třetina populace nespokojena s tím, že jsme členy EU a zároveň odmítá i euro. Skoro 40 % občanů je naopak s naším členstvím v EU spokojeno a souhlasí i s přijetím společné měny. Poměrně početná je však stále také skupina osob spokojených s naším členstvím v Evropské unii, ale odmítajících přijetí společné měny v naší zemi.

Tabulka č. 1: **Spokojenost s členství v EU a podpora přijetí eura**⁹

Spokojenost s členstvím v EU	Podpora přijetí eura	
	Pro přijetí	Proti přijetí
Spokojen	38%	24%
Nespokojen	7%	33%

Dle průměrného hodnocení je v zemích Evropské unie (63 %) podpora jednotné měny vyšší než v ČR (60 %), nicméně rozdíl, jak patrné, není příliš velký.

Graf č. 2: **Podpora Evropské měnové unie s jedinou společnou měnou - eurem**¹⁰

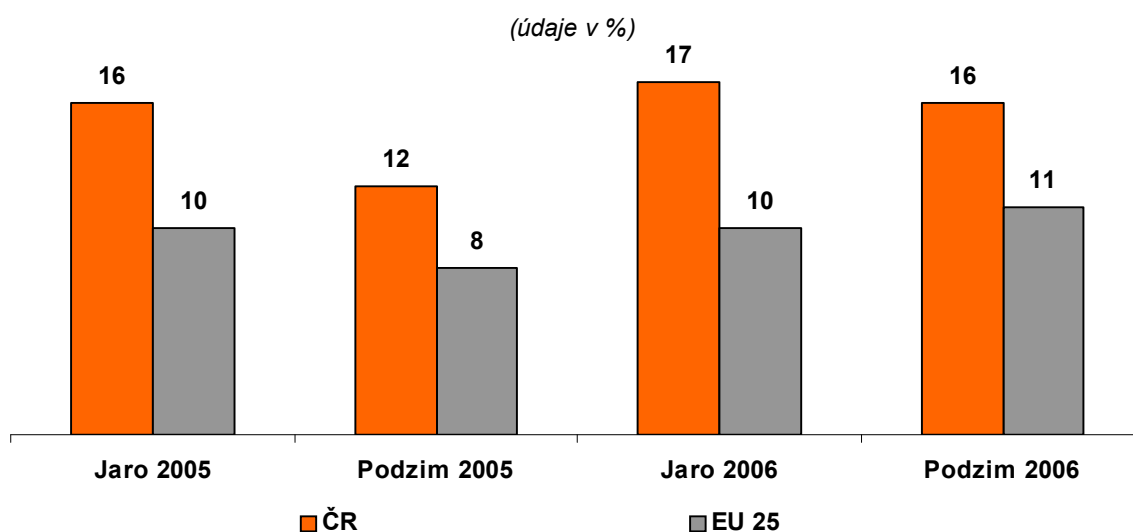
Větší rozdíl mezi občany ČR a průměrem zemí unie je ve vnímání priorit. Zatímco úspěšné zavedení eura považuje za prioritu stabilně zhruba 16 % občanů ČR, průměr evropské unie se pohybuje kolem 10 %.

⁹ Zdroj: STEGA, Komunikace o evropských záležitostech, podzim, 2005.

¹⁰ Zdroj: Eurobarometr, jaro 2007.

V České republice zaznamenal Eurobarometr na podzim 2006 vzestup zastoupení názorů, že k významným úkolům Evropské unie patří úspěšné zavedení eura. Souvisí to pravděpodobně se skutečností, že v předvolebním období se v rámci ekonomických témat začalo znovu více hovořit o termínu zavedení eura v České republice. V době konání této vlny Eurobarometru se ještě nemohl projevit vliv rozhodnutí centrálních orgánů České republiky, v jehož důsledku bude nahrazení koruny eurem oproti původnímu očekávání odloženo.

Graf č. 3 **Tři nejdůležitější priority Evropské unie – odpověď: „úspěšné zavedení jednotné evropské měny – eura“¹¹**

Podle názorů české veřejnosti je nejkladnějším důsledkem evropské integrace volný pohyb lidí, zboží a služeb v rámci EU – z nabídnutého seznamu ho vybraly téměř tři čtvrtiny Čechů. Necelé dvě třetiny vybraly z tohoto seznamu mír mezi členskými státy Evropské unie, třetina studentské výměnné programy jako je např. ERASMUS. Málo Čechů mezi nejkladnější důsledky evropské integrace řadí euro a ještě méně jednotnou zemědělskou politiku EU.

Tabulka č. 3: **Nejdůležitější výsledky evropské integrace¹²**

	ČR		EU 25 / EU 27		NČZ 12	
	Jaro 2006	Jaro 2007	Jaro 2006	Jaro 2007	Jaro 2006	Jaro 2007
Volný pohyb lidí, zboží a služeb v rámci EU	74	73	59	55	-	72
Mír mezi členskými státy EU	62	61	63	59	-	60
Studentské výměnné programy jako je např. ERASMUS	27	35	20	20	-	21
Euro	16	19	28	18	-	21
Jednotná zemědělská politika	10	6	11	11	-	16
Žádná z těchto možností	5	4	11	8	-	3
Jiné	1	0	0	1	-	0
Neví, bez odpovědi	5	2	8	8	-	7

¹¹ Zdroj: Eurobarometr, podzim 2006.

¹² Zdroj: Eurobarometr, jaro 2007. Z materiálů Eurobarometru jsou také převzaty interpretace a některé komentáře použité v této sekundární analýze.

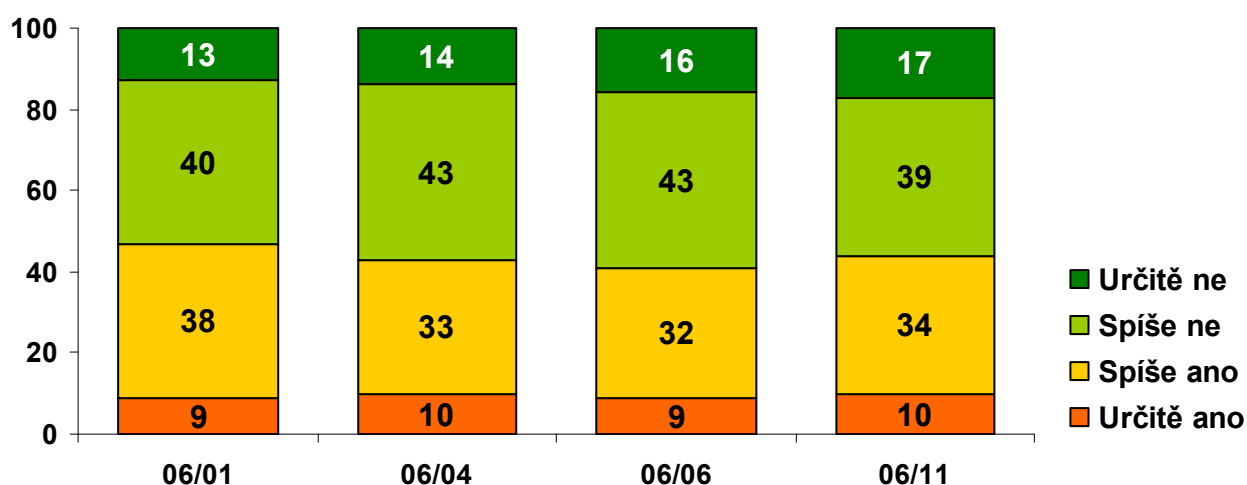
2. Zájem o přípravy na zavedení eura

O přípravy ČR na společnou evropskou měnu se zajímá 44 % lidí, pouhá desetina dospělé české populace však skutečně intenzivně.

Graf č. 4: **Zájem o dění spojené s přípravami ČR na zavedení eura**¹³

Nadprůměrný zájem o přípravy našeho státu na euro projevují:

- lidé s vysokoškolským vzděláním (dvě třetiny z nich),
- stoupenci ODS (54 %),
- lidé, kteří považují současný režim za mnohem lepší než předlistopadový (55 %

z nich),

- ti, kteří jsou celkově spokojeni s naším členstvím v Evropské unii (53 %).

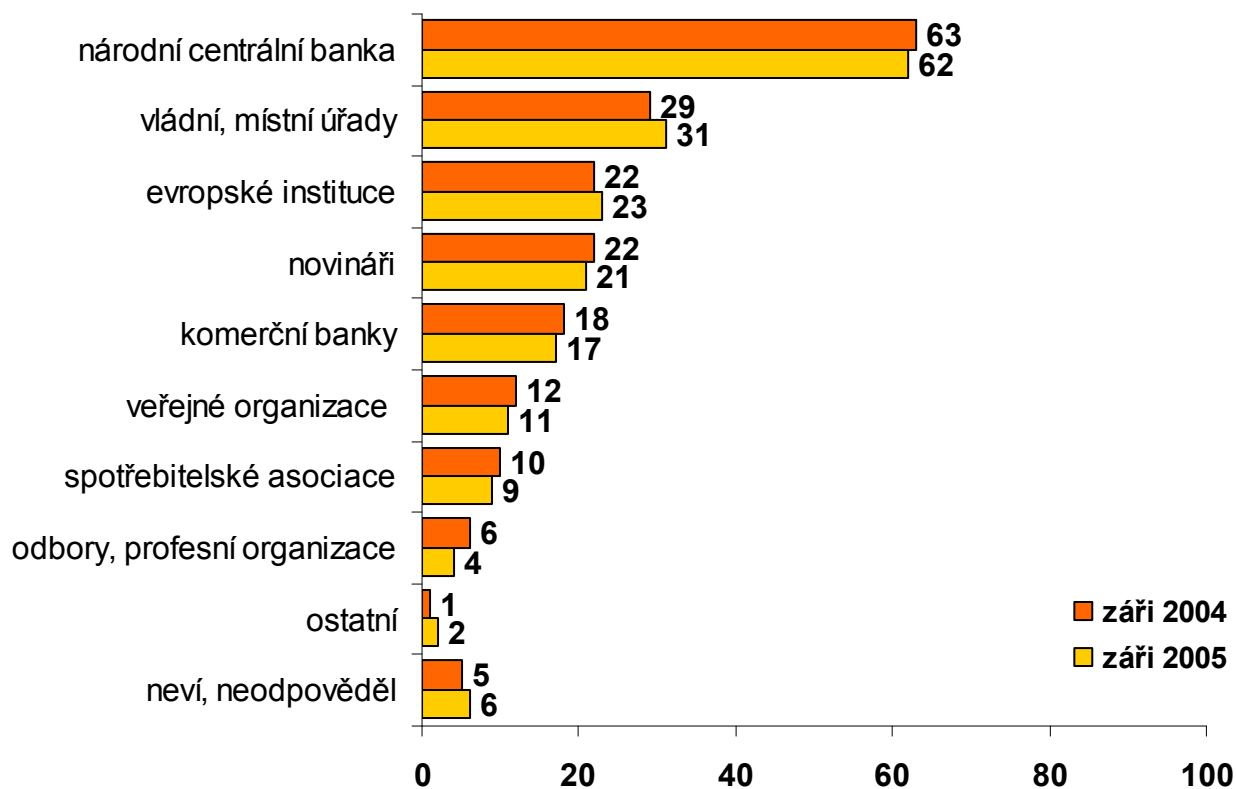
I v tomto směru se potvrzuje obecně platné pravidlo, že větší zájem o informace mají lidé, kteří se účastní voleb nebo jsou rozhodnuti zúčastnit se voleb budoucích.

Dle již zmiňovaného výzkumu Evropské komise¹⁴ se dobře informováno o problematice přijetí eura cítí pouze 31 %, zatímco nedostatečně 67 % obyvatel ČR. Vzhledem k poměrně vzdálenému horizontu přijetí eura, tak jak ho vnímá většina obyvatel, není otázka vlastní informovanosti dosud vnímána jako zcela akutní. Dokládá to i poměrně nízké procento lidí, kteří se o toto téma v současné době zajímají.

¹³ Zdroj: STEM, Trendy, listopad 2006.

¹⁴ Zdroj: Evropská komise, Introduction of the Euro in the New Member States, listopad 2005.

Nejdůvěryhodnějším zdrojem informací o euru – téměř ve všech nových členských státech – je národní centrální banka v jednotlivých zemích. Graf č. 5: **Důvěryhodné zdroje informací o euru**¹⁵

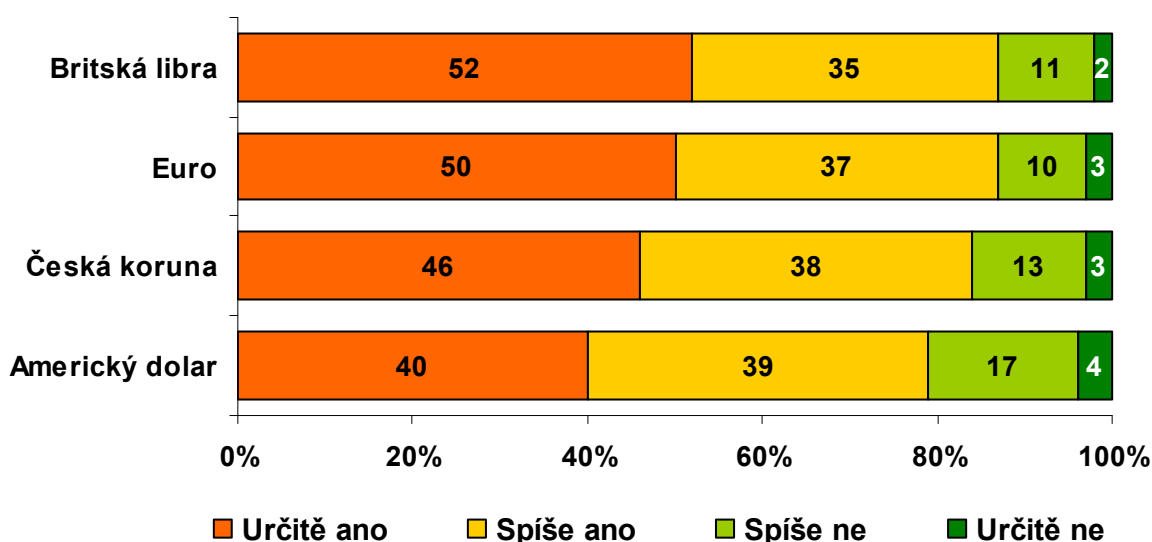
¹⁵ Zdroj: Evropská komise, Introduction of the Euro in the New Member States, listopad 2005.

3. Důvěra vůči euru

Přestože klesá podíl lidí, kteří jsou pro zavedení eura v České republice, důvěřuje euru téměř devět z deseti Čechů – stejně jako britské libře. Je to o 3 procentní body více než naší národní měně, koruně.

Ve srovnání s výsledky roku 2005 se ukazuje, že důvěra v libru a euro mírně vzrostla. Více je to patrné v případě eura, kterému v roce 2005 důvěřovalo 80 % občanů, a v roce 2006 již 87%.

Graf č. 6: Důvěryhodnost národních měn a eura¹⁶

Důvěra v euro se projevila i ve výzkumu Eurobarometru, dle kterého česká veřejnost očekává, že EU bude mít v horizontu 50 let díky euru silnější měnu než je dolar (56 %).¹⁷

¹⁶ Zdroj: STEM, Trendy, duben 2007.

¹⁷ Zdroj: Eurobarometr, jaro 2007.

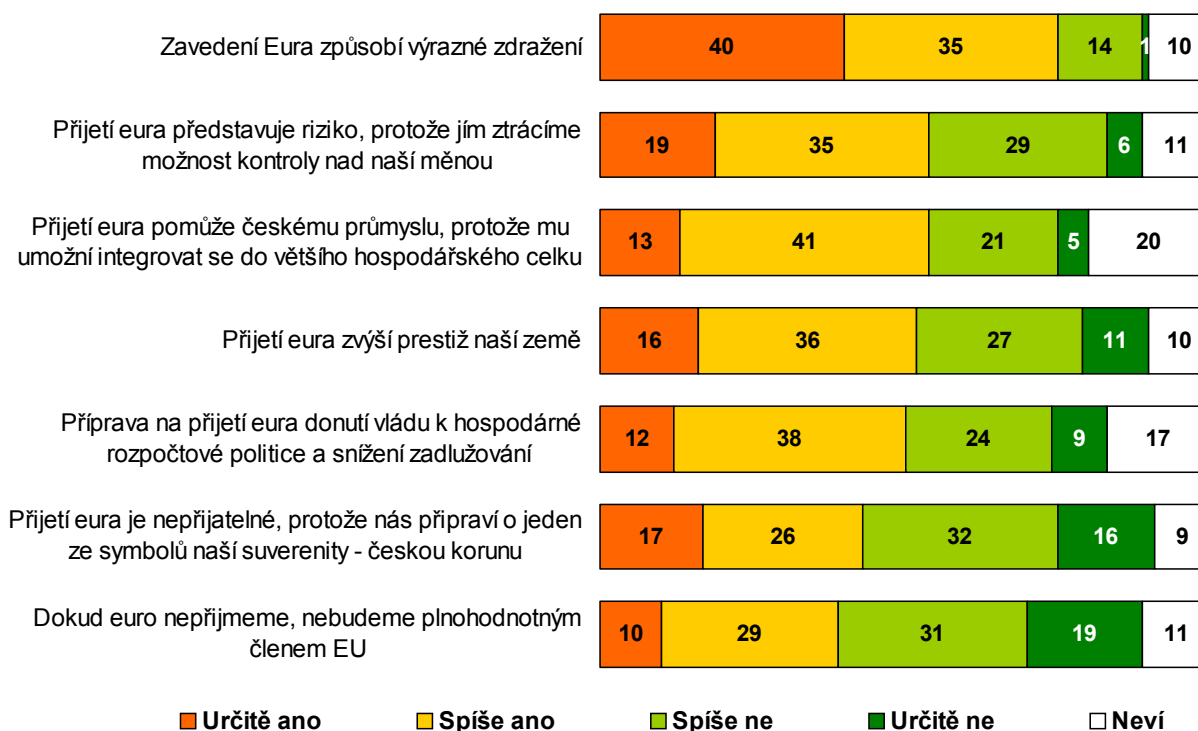
4. Očekávání spojená se zavedením eura

Zavedení eura se dotkne všech, tedy široké veřejnosti, ale zejména některých specifických skupin, jako jsou exportéři. Každé skupiny se ovšem dotkne jiným způsobem. Od toho se odvíjí i jiná očekávání spojená se zavedením jednotné evropské měny v ČR.

4.1. Očekávání veřejnosti

Obecný, mírně negativní postoj veřejnosti k zavedení eura zjevně souvisí s očekáváním zdražení po zavedení eura v ČR. Zdražení očekává 75 % obyvatel ČR.

Graf č. 7: Očekávání spojená se zavedením eura do ČR¹⁸

Méně jednoznačné už jsou další názory, nicméně lze konstatovat, že většina (54 %) má za to, že přijetí eura představuje riziko, protože jím ztrácíme možnost kontroly nad naší měnou. Současně ovšem stejně velká část veřejnosti soudí, že přijetí eura pomůže českému průmyslu a jen o málo nižší je souhlas s tezí, že přijetí eura zvýší prestiž naší země (52 %).

Přesně polovina Čechů (50 %) se domnívá, že příprava na přijetí eura donutí vládu k hospodárné rozpočtové politice a snížení zadlužování.

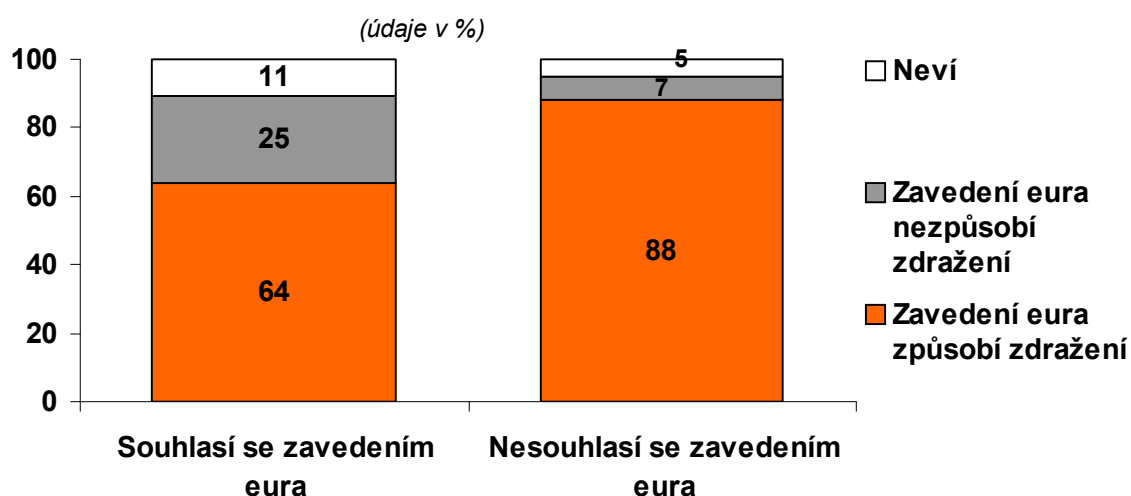
¹⁸ Zdroj: STEGA, Česká společnost a euro, červen 2006.

Menšina Čechů (43 %) souhlasí s tezí, že přijetí eura je nepřijatelné, neboť nás připraví o českou korunu, jakožto symbol naší suverenity; opačný názor převažuje.

Jen čtyři lidé z deseti (39 %) soudí, že dokud euro nepřijmeme, nebudeme plnohodnotným členem EU.

I u zastánců eura přetrvávají v určitých směrech obavy z jeho přijetí (ač jsou nižší, než u jeho odpůrců). Obavy se týkají zejména oblasti dopadů na cenovou hladinu.

Graf č. 8: **Názor příznivců/odpůrců zavedení eura v ČR na vliv eura na zdražení¹⁹**

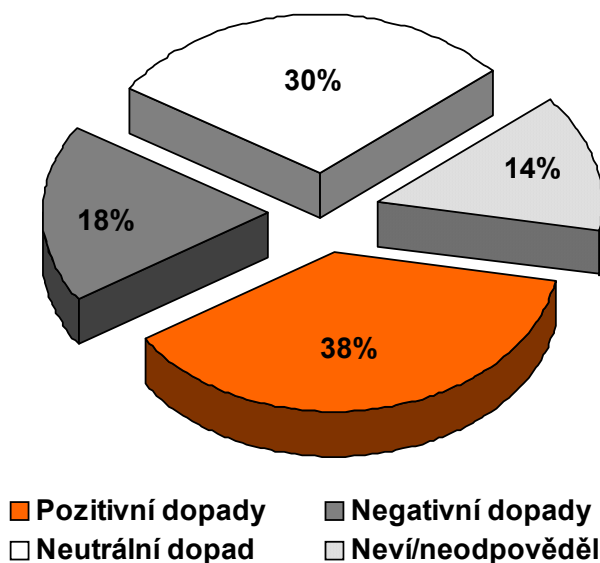
Mezi lidmi přesvědčenými o výrazném dopadu zavedení eura na zvýšení cenové hladiny v ČR patří i téměř dvě třetiny zastánců zavedení eura.

¹⁹ Zdroj: STEGA, Komunikace o evropských záležitostech, podzim 2005.

4.2. Očekávání exportérů

Podle vývozců bude mít zavedení eura spíše pozitivní vliv na export. Téměř dvě pětiny exportérů (38 %) očekávají pozitivní dopady. Negativní dopady předpokládá pouze pětina exportérů (18 %).

Graf č. 9: Očekávání exportérů od zavedení eura²⁰

Necelá třetina (30 %) exportérů nepředpokládá žádné výrazné ovlivnění exportu a zastává neutrální postoj. Celkem 14 % dovozců nemá na tuto otázku názor.

Nejčastěji uváděnými **pozitivními dopady** zavedení eura pro exportní operace budou podle názoru exportérů:

- snazší přepočty, jednodušší účetnictví apod. (27 %),
- odstranění kursového rizika (24 %),
- stabilní ceny subdodávek (7 %),
- odstranění bankovních poplatků a nákladů spojených s konverzí (6 %).

Z **negativních dopadů** zavedení eura uváděli exportéři především:

- tlak na růst cen a zvýšení cen (12 %),
- možný nepříznivý kurs ke dni přechodu na euro (6 %).

²⁰ Zdroj: Business World, Exportéři nemají radost z pozdějšího přijetí eura, červen 2007.